รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

เรื่อง ชวนจรรโลงถอดความ (๒)

ครูผู้สอน ครูธีรสุต ฉ่ำทรัพย์
ครูวิชุดา กลิ่นจงกล

ชวนจรรโลงถอดความ (๒)

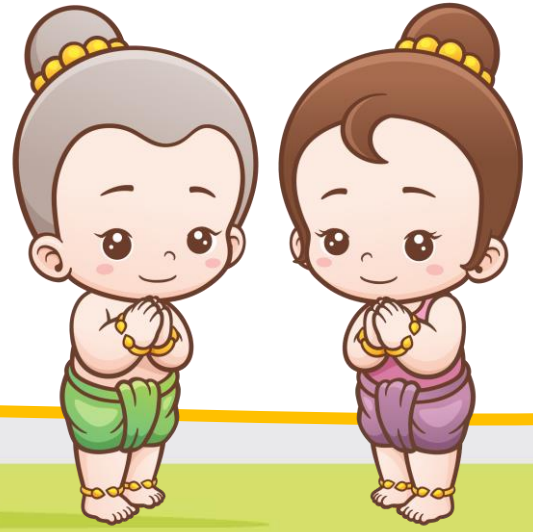

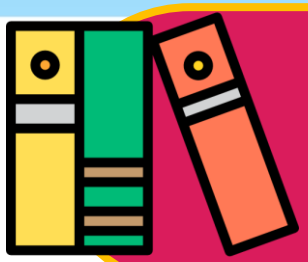

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายแนวทางการถอดคำประพันธ์โคลงโลกนิติได้

๒. ถอดคำประพันธ์โคลงโลกนิติได้

๓. วิเคราะห์เนื้อหาจากโคลงโลกนิติได้

ชวนคิด พินิจสาร

คำประพันธ์ในโคลงโลกนิติ เป็นคำประพันธ์ชนิดใด

ลักษณะคำประพันธ์

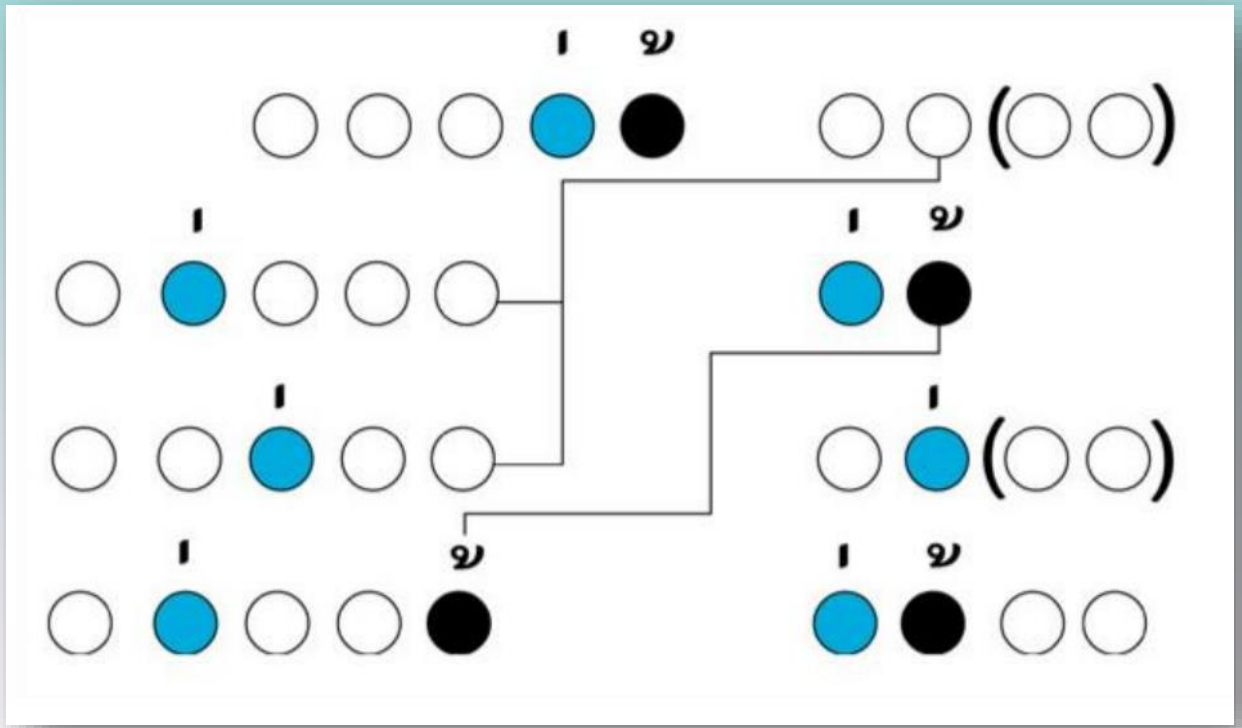

แต่งด้วยโคลงสี่สุภาพ และบางบทเป็นโคลงกระทู้

โคลงสี่สุภาพ

- โคลงหนึ่งมี ๔ บรรทัด บรรทัดหนึ่งเรียกว่า “บาทหนึ่ง”
- รวมสี่บาท นับเป็น ๑ บท หรือ ๑ โคลง
- บาทหนึ่งมี ๒ วรรค วรรคหน้ามีวรรคละ ๕ คำ
- วรรคหลังของบาทที่ ๑, ๒ และ ๓ มีวรรคละ ๒ คำ วรรคหลังของบาทที่ ๔ มี ๔ คำ รวมเป็น ๓๐ คำ

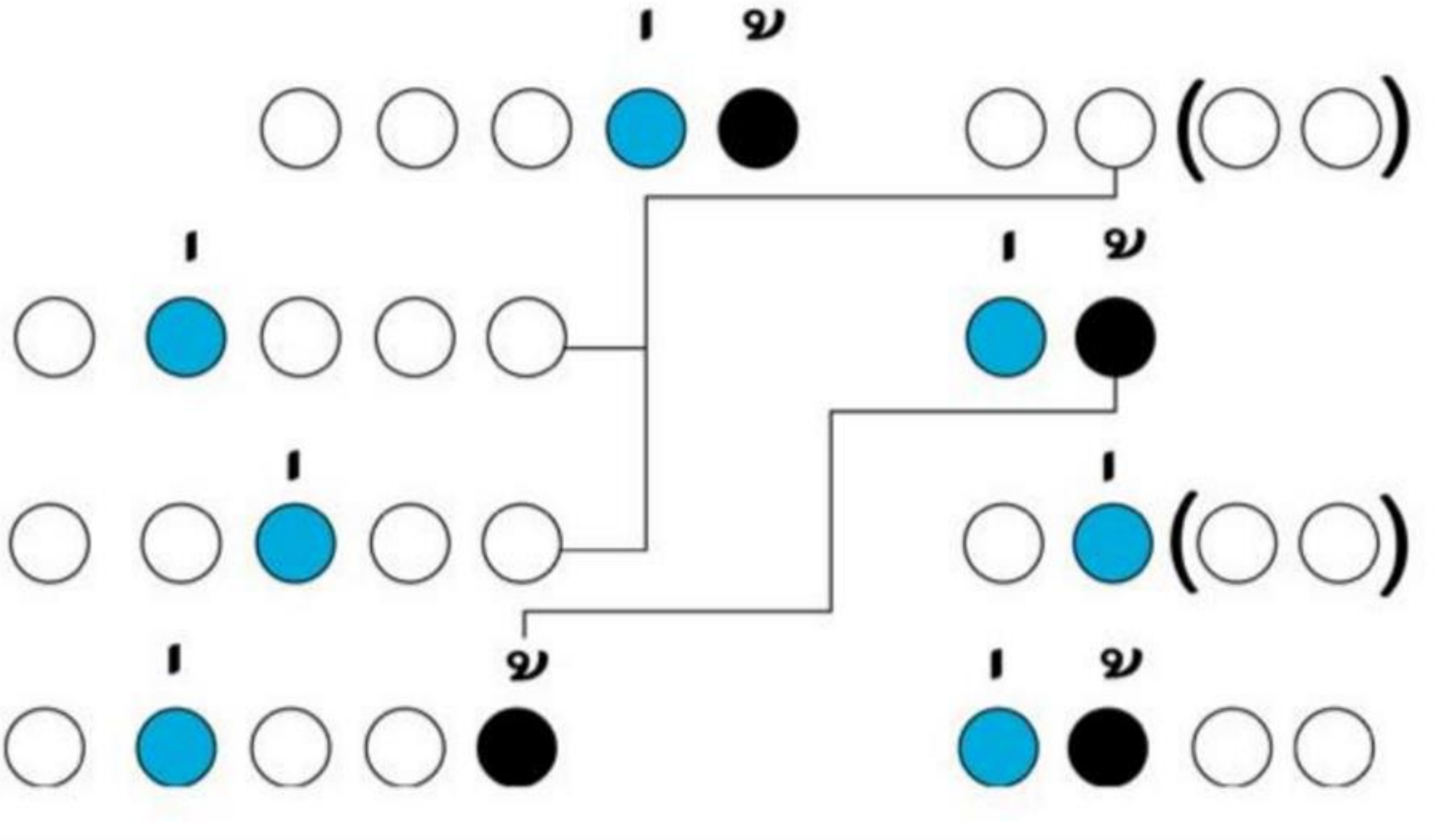

ลงมือทำ จดจำได้

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๔ - ๕ คน ให้ศึกษาใบความรู้เรื่องการถอดความจากบทร้อยกรอง จากนั้นให้ทำใบงาน เรื่อง เข้าใจคำประพันธ์จากวรรณคดีโคลงโลกนิติ

ใบความรู้
เรื่อง เข้าใจคำประพันธ์
จากวรรณคดีโคลง โลกนิติ

ใบความรู้ที่ ๒ เข้าใจคำประพันธ์จากวรรณคดีโคลงโลกนิติ (บทที่ ๘๗,๑๓๐,๓๘๕)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง น่าชื่นชม น่าเชิดชู
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง ชวนจรรโลงถอดความ (๒)
รายวิชา ภาษาไทย ๒ รหัสวิชา ท ๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

การถอดความ หรือถอดคำประพันธ์ หมายถึง การแปลความหมายของบทร้อยกรองให้เข้าใจความได้ง่ายขึ้น

หลักการถอดความจากบทร้อยกรอง

๑. *หาความหมายของคำศัพท์ในบทประพันธ์*
โดยตรวจสอบคำศัพท์ยาก โดยเบื้องต้นให้คาดเดาจากบริบทก่อน แล้วนำมาค้นคว้าหาความหมายที่แท้จริงมาประกอบ เพื่อให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น

๒. *ทำความเข้าใจเนื้อหาโดยรวมของบทประพันธ์*
อ่านคำประพันธ์ทีละบท เพื่อศึกษาเนื้อหาโดยรวมของเรื่องนั้นๆว่าเรื่องนั้นกล่าวเกี่ยวกับอะไรเป็นสำคัญ และต้องทำความเข้าใจเรื่องนั้นให้แจ่มแจ้งชัดเจน

๓. *ถอดความและทำความเข้าใจบทประพันธ์*
ถอดความทีละบรรทัด หรือทีละวรรค แล้วนำมาเขียนอธิบายด้วยภาษาของตนเอง โดยคำนึงถึงบริบทเรื่องราวก่อนหน้านั้นจะทำให้ถอดความบทประพันธ์ได้เข้าใจและสอดคล้องกับเรื่องมากขึ้น

๔. *เรียบเรียงความหมายจากการถอดความ*
เรียบเรียงความหมายเหมือนการพูดเล่าเรื่องราวนั้นให้ผู้อื่นฟัง เพราะจะทำให้ได้ตรวจทานการถอดความได้ดีขึ้น

ประโยชน์ของการถอดความจากโคลงโลกนิติ

- เข้าใจเนื้อเรื่องทั้งหมดที่อ่าน เพราะเนื้อหาของโคลงโลกนิตินั้น มีถ้อยคำภาษาบางคำที่เป็นภาษาโบราณ มีคำยากๆที่ไม่คุ้นเคย หรือไม่ได้ใช้สนทนาสื่อสารในปัจจุบัน จึงจำเป็นที่จะต้องถอดความเพื่อให้เข้าใจเนื้อหา
- เข้าใจจุดประสงค์ของผู้แต่ง และเนื้อเรื่องโดยรวมว่า โคลงโลกนิตินั้น สอนเกี่ยวกับอะไร เตือนสติเกี่ยวกับเรื่องใดเป็นสำคัญ

ความรู้เพิ่มเติม เกี่ยวกับฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์ประเภทโคลง

คำประพันธ์ประเภทโคลง จะมีการกำหนดเสียงวรรณยุกต์ เอก และโท หากไม่สามารถใช้เสียง หรือรูปวรรณยุกต์โท ในจุดที่ฉันทลักษณ์กำหนด สามารถเปลี่ยนรูปวรรณยุกต์ โดยใช้วิธีการ ดังนี้

โทโทษ แก้ไขรูปวรรณยุกต์เอกให้เป็นวรรณยุกต์โทเพื่อให้ตรงกับฉันทลักษณ์ของโคลง

เช่น คำว่า ครำ แก้ไขเป็น ขร้ำ

เอกโทษ แก้ไขรูปวรรณยุกต์โทให้เป็นวรรณยุกต์เอกเพื่อให้ตรงกับฉันทลักษณ์ของโคลง

เช่น คำว่า เสี้ยม แก้ไขเป็น เซี่ยม

ใบความรู้
เรื่อง เข้าใจคำประพันธ์
จากวรรณคดีโคลง โลกนิติ

อ่านคำประพันธ์จากวรรณคดีโคลงโลกนิติ

โคลงโลกนิติบทที่ ๘๗

รักกันอยู่ขอบฟ้า เขาเขียว
เสมออยู่หอแห่งเดียว ร่วมห้อง
ชังกันบ่แลเหลียว ตาต่อ กันนา
เหมือนขอบฟ้ามาป้อง ป่าไม้มาบัง

การถอดความคำประพันธ์ บทที่ ๘๗

หมายถึง คนรักกันแม้จะอยู่ไกลกันมาก แต่ความรู้สึกเหมือนอยู่ใกล้กันหรือเข้าใจกันได้ ส่วนคนที่เกลียดกันแม้จะอยู่เผชิญหน้ากัน แต่ก็เหมือนอยู่ไกลกัน หรือมีสิ่งใดมาขวางกั้นให้ไม่เข้าใจความรู้สึกกัน

โคลงโลกนิติบทที่ ๑๓๐

สนิมเหล็กเกิดแต่เนื้อ ในตน
กินกัดเนื้อเหล็กจน กร่อนขร้ำ
บาปเกิดแต่ตนคน เป็นบาป
บาปย่อมทำโทษซ้ำ ใส่ผู้บาปเอง

การถอดความคำประพันธ์ บทที่ ๕๗

หมายถึง สนิมเกิดจากเนื้อของเหล็ก ซึ่งเป็นสิ่งที่กัดกินเนื้อเหล็กให้ผุพังและเก่า เหมือนกับบาปหรือสิ่งไม่ดีที่คนทำไว้ บาปนั้นก็จะส่งผลต่อผู้กระทำเอง

โคลงโลกนิติบทที่ ๑๘๕

นกน้อยขนน้อยแต่ พอตัว
รังแต่งจุเมียผัว อยู่ได้
มักใหญ่ย่อมคนหัว ไพเพิด
ทำแต่พอตัวไซร้ อย่าให้คนหยัน

การถอดความคำประพันธ์ บทที่ ๑๘๕

หมายถึง นกมักจะสร้างรังขนาดเล็กเพียงพอที่จะอยู่เฉพาะครอบครัวของมัน เมื่อเราทำอะไรที่เกินพอดีหรือเกินฐานะของเรา ก็ย่อมจะมีคนเยาะเย้ยหรือกีดกันเราออกจากสังคม ฉะนั้นเราควรประมาณตนเองหรือทำอะไรไม่เกินตัวจะได้ไม่มีใครดูถูก

หลักการถอดความจากบทร้อยกรอง

๑. ค้นหาคำศัพท์

๒. เฟ้นสดับพินิจ

๓. ถอดความสลักจิต

๔. จัดความคิดจากประพนธ์

หลักการถอดความจากบทร้อยกรอง

๑. หาความหมายของคำศัพท์ในบทประพันธ์ โดยตรวจสอบคำศัพท์ยาก โดยเบื้องต้นให้คาดเดาจากบริบทก่อน แล้วนำมาค้นคว้าหาความหมายที่แท้จริงมาประกอบ เพื่อให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น

หลักการถอดความจากบทร้อยกรอง

๒. ทำความเข้าใจเนื้อหาโดยรวมของบทประพันธ์

อ่านคำประพันธ์ทีละบท เพื่อศึกษาเนื้อหาโดยรวมของเรื่องนั้น ๆ ว่าเรื่องนั้นกล่าวเกี่ยวกับอะไรเป็นสำคัญ และต้องทำความเข้าใจเรื่องนั้นให้แจ่มแจ้งชัดเจน

หลักการถอดความจากบทร้อยกรอง

๓. ถอดความและทำความเข้าใจบทประพันธ์

ถอดความทีละบรรทัด หรือทีละวรรค แล้วนำมาเขียนอธิบายด้วยภาษาของตนเอง โดยคำนึงถึงบริบทเรื่องราวก่อนหน้านั้นจะทำให้ถอดความบทประพันธ์ได้เข้าใจและสอดคล้องกับเรื่องมากขึ้น

หลักการถอดความจากบทร้อยกรอง

๔. เรียบเรียงความหมายจากการถอดความ

เรียบเรียงความหมายเหมือนการพูดเล่าเรื่องราวนั้นให้ผู้อื่นฟัง เพราะจะทำให้ได้ตรวจทานการถอดความได้ดีขึ้น

โคลงโลกนิติ

◎ รักกันอยู่ขอบฟ้า เขาเขียว
เสมออยู่หอแห่งเดียว ร่วมห้อง
ชังกันบ่แลเหลียว ตาต่อ กันนา
เหมือนขอบฟ้ามาป้อง ป่าไม้มาบัง

โคลงโลกนิติ

◎ สนิมเหล็กเกิดแต่เนื้อ ในตน
กินกัดเนื้อเหล็กจน กร่อนขร้ำ
บาปเกิดแต่ตนคน เป็นบาป
บาปย่อมทำโทษซ้ำ ใส่ผู้บาปเอง

โคลงโลกนิติ

◎ นกน้อยขนน้อยแต่ พอตัว
รังแต่งจุเมียผัว อยู่ได้
มักใหญ่ย่อมคนหวัว ไพเพิด
ทำแต่พอตัวไซร้ อย่าให้คนหยัน

ใบงาน
เรื่อง เข้าใจคำประพันธ์
จากวรรณคดีโคลงโลกนิติ

ใบงานที่ ๓ เข้าใจคำประพันธ์จากวรรณคดีโคลงโลกนิติ (บทที่ ๘๗,๑๓๐,๑๘๕)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง น่าชื่นชม น่าเชิดชู
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง ชวนจรรโลงถอดความ (๒)
รายวิชา ภาษาไทย ๒ รหัสวิชา ท ๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ตอนที่ ๑ เล่าความ ตามบทประพันธ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนสรุปการถอดความคำประพันธ์จากโคลงโลกนิติบทต่อไปนี้ พร้อมบอกจุดประสงค์ในการสอนของแต่ละบท

โคลงโลกนิติบทที่ ๘๗

รักกันอยู่ขอบฟ้า เขาเขียว
เสมออยู่หอแห่งเดียว ร่วมห้อง
ชังกันบ่แลเหลียว ตาต่อ กันนา
เหมือนขอบฟ้ามาป้อง ป่าไม้มาบัง

การถอดความคำประพันธ์

.....

.....

.....

บทนี้สอนเกี่ยวกับ

.....

.....

.....

ใบงาน
เรื่อง เข้าใจคำประพันธ์
จากวรรณคดีโคลงโลกนิติ

โคลงโลกนิติบทที่ ๑๓๐

สนิมเหล็กเกิดแต่เนื้อ ในตน
กินกัดเนื้อเหล็กจน กร่อนซร้ำ
บาปเกิดแต่ตนคน เป็นบาป
บาปย่อมทำโทษซ้ำ ใส่ผู้บาปเอง

การถอดความคำประพันธ์

.....

.....

.....

บทนี้สอนเกี่ยวกับ

.....

.....

.....

โคลงโลกนิติบทที่ ๑๘๕

นกน้อยขนน้อยแต่ พอตัว
รังแต่งจุเมียผัว อยู่ได้
มักใหญ่ย่อมคนหวัว ไพเพิด
ทำแต่พอตัวไซร้ อย่าให้คนหยัน

การถอดความคำประพันธ์

.....

.....

.....

บทนี้สอนเกี่ยวกับ

.....

.....

.....

ใบงาน
เรื่อง เข้าใจคำประพันธ์
จากวรรณคดีโคลงโลกนิติ

ตอนที่ ๒ อธิบายศัพท์จากบทประพันธ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนอธิบายความหมายของคำตามบริบทของบทประพันธ์จากโคลงโลกนิติที่ได้เรียน พร้อมยกตัวอย่างประโยคจากคำ

๑. กร่อน หมายถึง .....

ตัวอย่างประโยค .....

๒. ชัง หมายถึง .....

ตัวอย่างประโยค .....

๓. หยัน หมายถึง .....

ตัวอย่างประโยค .....

๔. บาป หมายถึง .....

ตัวอย่างประโยค .....

๕. จุ หมายถึง .....

ตัวอย่างประโยค .....

เฉลย

โคลงโลกนิติ

◎ รักกันอยู่ขอบฟ้า เขาเขียว
เสมออยู่หอแห่งเดียว ร่วมห้อง
ชังกันบ่แลเหลียว ตาต่อ กันนา
เหมือนขอบฟ้ามาป้อง ป่าไม้มาบัง

อธิบายศัพท์

เสมอ	หมายถึง	เหมือน
ชัง	หมายถึง	เกลียด
ตาต่อ	หมายถึง	เผชิญหน้า

ถอดความ

๏ รักกันอยู่ขอบฟ้า เขาเขียว
เสมออยู่หอแห่งเดียว ร่วมห้อง
ชังกันบ่แลเหลียว ตาต่อ กันนา
เหมือนขอบฟ้ามาป้อง ป่าไม้มาบัง

ถอดความ สอนให้รักกัน แม้จะอยู่ห่างกันแค่ไหนก็เหมือนอยู่ห้องเดียวกัน หากเกลียดกันแล้วต่อให้อยู่ใกล้กันก็เหมือนมีขอบฟ้าป่าไม้มาบังพอให้เกิดความอึดอัดใจต่อทั้ง ๒ ฝ่าย

โคลงโลกนิติ

◎ สนิมเหล็กเกิดแต่เนื้อ ในตน
กินกัดเนื้อเหล็กจน กร่อนขร้ำ
บาปเกิดแต่ตนคน เป็นบาป
บาปย่อมทำโทษซ้ำ ใส่ผู้บาปเอง

อธิบายศัพท์

สนิม หมายถึง ส่วนของผิวโลหะที่เกิดการผุกร่อน ปรากฏเป็นสีน้ำตาลแดงเนื่องจากทำปฏิกิริยาเคมีกับน้ำ และอากาศ

กร่อน หมายถึง ผุพัง

ขร้ำ หมายถึง (คร่ำ) เก่า

ถอดความ

◎ สนิมเหล็กเกิดแต่เนื้อ ในตน
กินกัดเนื้อเหล็กจน กร่อนขร้ำ
บาปเกิดแต่ตนคน เป็นบาป
บาปย่อมทำโทษซ้ำ ใส่ผู้บาปเอง

ถอดความ สนิมเกิดจากเนื้อของเหล็ก ซึ่งเป็นสิ่งที่กัดกินเนื้อเหล็กให้ผุพัง และเก่า เหมือนกับบาปหรือสิ่งไม่ดีที่คนทำไว้ บาปนั้นก็จะส่งผลต่อผู้กระทำเอง

โคลงโลกนิติ

◎ นกน้อยขนน้อยแต่ พอตัว
รังแต่งจุเมียผัว อยู่ได้
มักใหญ่ย่อมคนหวัว ไพเพิด
ทำแต่พอตัวไซร้ อย่าให้คนหยัน

อธิบายศัพท์

หวัว	หมายถึง	หัวเราะเยาะ
ไพ	หมายถึง	เยาะเย้ย
เพิด	หมายถึง	ขับไล่
หยัน	หมายถึง	ดูถูก

ถอดความ

◎ นกน้อยขนน้อยแต่ พอตัว
รังแต่งจุเมียผัว อยู่ได้
มักใหญ่ย่อมคนหวัว ไพเพิด
ทำแต่พอตัวไซร้ อย่าให้คนหยัน

ถอดความนกมักจะสร้างรังขนาดเล็กเพียงพอที่จะอยู่เฉพาะครอบครัวของมัน เมื่อเราทำอะไรที่เกินพอดีหรือเกินฐานะของเรา ก็ย่อมจะมีคนเยาะเย้ยหรือกีดกันเราออกจากสังคม ฉะนั้นเราควรประมาณตนเองหรือทำอะไรไม่เกินตัวจะได้ไม่มีใครดูถูก

ชวนคิดช่วงท้าย

การศึกษาโคลงโลกนิติ
มีประโยชน์ต่อชีวิตของนักเรียนอย่างไร

คำไหนใช้ถูก

นิศานาฐ

นิศานาถ

นิศานาถ

นิศานาถ,นิศาบดี,นิศามณี,นิศารัตน์

น. พระจันทร์. (ส.).

ดวงจันทร์ Nikon Coolpix P๑๐๐๐(๒๐๐๐mm.) : นายธีรสุต ฉ่ำทรัพย์

แหล่งที่มา : https://dictionary.orst.go.th/พจนานุกรม
ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔ สืบค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕

บทเรียนครั้งต่อไป

ชวนจรรโลงถอดความ (๓)

ดาวน์โหลดเอกสารได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชาภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑